

Dni Otwarte Żuławskich Zabytków

2023

24 - 25 czerwca
sobota - niedziela

Już po raz dziesiąty zapraszamy Państwa do udziału w Dniach Otwartych Żuławskich Zabytków. W dniach 24-25 czerwca zapraszamy wszystkich zainteresowanych do udziału w niezwyklej podróży po historii i tradycji delty Wisły. Na kolejnych stronach prezentujemy listę zabytków i miejsc, które zostaną udostępnione przez właścicieli do zwiedzania.

Przypominamy jednocześnie, że zdecydowana większość tych miejsc to nie są muzea, stale otwarte dla zwiedzających. Obiekty te są udostępnione dzięki uprzejmości gospodarzy i osób nimi zarządzających. Prosimy zatem o stosowanie się do zasad zwiedzania przez nich ustalonych.

Szczegółowych informacji udziela:

Żuławski Park Historyczny, ul. Kopernika 17, 82-100 Nowy Dwór Gdański,
tel. +48 55 2475733, e-mail: biuro@zph.org.pl
koordynator: Anna Krakowska, tel. 500 283 592

Organizatorzy

Ż U Ł A W S K I
P A R K H I S T O R Y C Z N Y

Stowarzyszenie Miłośników Nowego Dworu Gdańskiego - Klub Nowodworski, Żuławski Park Historyczny

Partnerzy:

Joanna i Jacek Schonbaum Chmielove, Zofia Krupińska i Jadwiga Grądkowska-Sawicka – dom podcieniowy w Marynowach, Katarzyna i Michał Pielaszkiwicz – dom podcieniowy w Mikoszewie, Gospoda Mały Holender w Żelichowie, Parafia Kościoła Polskokatolickiego p.w. Dobrego Pasterza w Elblągu, Parafia pw. Matki Boskiej Różańcowej w Koźlinach, Parafia pw. Znalezienia Krzyża Świętego w Krzywym Kole, Parafia św. Anny w Marynowach, Parafia św. Elżbiety w Lubieszewie, Parafia Matki Bożej Częstochowskiej w Palczewie, Parafia pw. Św. Jakuba w Tui, Parafia grekokatolicka Świętego Mikołaja w Żelichowie, Żuławski Ośrodek Kultury i Sportu w Cedrach Wielkich, Gmina Cedry Wielkie, Gmina Nowy Dwór Gdański, Wiesław Zbroiński Stowarzyszenie Sołtysów Gminy Pruszcz Gdański, Żuławski Ośrodek Kultury w Nowym Dworze Gdańskim, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Nowy Dwór Gdański, Stowarzyszenie Mieszkańców Wsi „Oleśno – wieś z pomysłem”, Izba Historii i Tradycji Gminy Ostaszewo, Izba Pamięci „Ceglana Zagroda”, Ceramika z Kącika, Mennonickie Inspiracje, PTTK Oddział Ziemi Elbląskiej, PTTK Oddział Malbork, Wody Polskie i Zarząd Zlewni w Elblągu, Stowarzyszenie Żuławy Gdańskiej, Urząd Miejski w Nowym Stawie, Urząd Gminy w Stegnie.

Spis zabytków

Domy żuławskie

1. Schonbaum Chmielove - Drewnica

s. 1. →

2. Dom podcieniowy - Marynowy

s. 1. →

3. Dom podcieniowy - Mikoszewo

s. 2. →

4. Dom podcieniowy - Miłocin

s. 2. →

5. Dom podcieniowy - Trutnowy

s. 3. →

6. Dom podcieniowy Gospoda Mały Holender - Żelichowo

s. 3. →

Kościóły

7. Polskokatolicki Kościół pw. Dobrego Pasterza w Elblągu

s. 4. →

8. Kościół pw. Matki Boskiej Różańcowej - Koźliny

s. 4. →

9. Kościół pw. Znalezienia Krzyża Świętego - Krzywe Koło

s. 4. →

10. Kościół św. Elżbiety - Lubieszewo

s. 4. →

11. Kościół pw. św. Anny - Marynowy

s. 5. →

12. Kościół Matki Boskiej Częstochowskiej - Palczewo

s. 5. →

13. Kościół pw. Świętego Jakuba - Tuja

s. 5. →

14. Kościół pw. św. Mikołaja - Żelichowo

s. 5. →

Muzea, obiekty kultury, wasztatów i spotkań

15. Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu

s. 6. →

16. Muzeum Narodowe w Gdańsku / Oddział Etnografii w Gdańsku

s. 6. →

17. Ceramika z Kącika - Rękodzieło z Żuław

s. 6. →

18. Muzeum Zalewu Wiślanego w Kątach Rybackich

s. 7. →

19. Skansen maszyn rolniczych w Mokrym Dworze

s. 7. →

20. Muzeum Żuławskie w Nowym Dworze Gdańskim

s. 7. →

21. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Nowy Dwór Gdański

s. 8. →

Muzea, obiekty kultury, wasztatów i spotkań

22. Żuławski Ośrodek Kultury w Nowym Dworze Gdańskim

s. 8. →

23. Galeria Żuławska w Nowym Stawie

s. 8. →

24. Altana Parkowa w Oleśnie

s. 9. →

25. Stodolarnia w Oleśnie

s. 9. →

26. Izba Historii i Tradycji Gminy Ostaszewo w dawnej szkole w Ostaszewie

s. 9. →

27. Izba Regionalna „Ceglana Zagroda” w Powalinie

s. 10. →

28. Mennonickie Inspiracje we Władysławowie

s. 10. →

Obiekty hydrotechniczne

29. Wrota na Tudze - Chełmek

s. 11. →

30. Przepompownia w Chłodniewie

s. 11. →

31. Śluza i dawna twierdza Gdańska Głowa (Danziger Kopf)

s. 11. →

32. Ruiny śluzy w Marzęcinie

s. 12. →

33. Przepompownia w Osłonce

s. 12. →

34. Przepompownia parowa w Różanach

s. 12. →

Cmentarze

35. Cmentarz mennonicki w Markusach

s. 13. →

36. Cmentarz mennonicki w Stogach Malborskich

s. 13. →

37. Lapidarium kamieni nagrobnych „Cmentarz 11 wsi” w Żelichowie

s. 13. →

38. Kaplica grobowa na terenie dawnego cmentarza ewangelickiego w Żuławkach

s. 13. →

1. Schonbaum Chmielove - Drewnica

Schonbaum Chmielove - gburski dom modrzewiowy z 1825 roku. Budynek w ostatnich latach przeszedł gruntowny remont.

Domu nie będzie można zwiedzać w całości, ale będzie można do niego zajrzeć. Właściciele zapraszają na taras, gdzie w cieniu starego orzecha opowiedzą m.in o historii budynku, pracach związanych z jego ratowaniem oraz o jego dawnych mieszkańcach. Wyjaśnią, skąd wzięła się nazwa „Schonbaum”, jakie mają dalsze plany związane z remontem gospodarstwa oraz jakie znaleziska odkryli podczas prac remontowych. Będzie też trochę opowieści o duchach... Podczas wizyty w Schonbaum Chmielove będziecie mogli również zobaczyć wystawę zdjęć z etapów remontu i nie tylko...

Właściciele domu zapraszają również do spróbowania orzeźwiającej lemoniady z Chyčki - ekologicznego soku z kwiatów czarnego bzu, przygotowanego przez nich samych. Dla gości otwarty będzie także wiejski sklepik „Farmer Concept Store” z produktami, jakie wytwarzane są w gospodarstwie. Będzie można kupić ekologiczne mąki, olej konopny, soki, syropy, herbaty, zioła, mydła, hydrolaty, a także kule do kąpeli.

O godzinie 19.00 właściciele domu zapraszają na koncert mis alchemicznych. Weźcie ze sobą koc i poduszkę by móc zatopić się na łonie natury w przecudownych dźwiękach, które poruszają Wasze ciała i dusze.

P.S. Na posesji są dwa duże psy i koty, gospodarze proszą więc o nie zabieranie ze sobą swoich pupili.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Drewnica ul. Wierzbowa 13 Schonbaum Chmielove	24 czerwca godz. 11.00 - 19.00	Joanna i Jacek Chmielewscy www.schonbaum.pl www.facebook.com/schonbaumchmielove

2. Dom podcieniowy - Marynowy

Dom podcieniowy wybudowany w 1803 roku przez najslynniejszego budowniczego domów podcieniowych na Żuławach Petera Loewena dla Johana Jacoba Ziemera. Dom wyróżnia się bogato dekorowaną stolarką drzwiową oraz inskrypcjami budowniczego i właściciela na nadprożu i belce wystawki. Obiekt w roku 2012 przeszedł gruntowny remont.

Właściciele zapraszają do zwiedzania domu w sobotę i niedzielę w podanych godzinach.

Dodatkowo w sobotę o godzinie 15.00 oraz w niedzielę o godz. 10.00 i 14.00 zaplanowane jest specjalne oprowadzanie - będzie można posłuchać opowieści Jadwigi Grądkowskiej - Sawickiej o historii domu, jego remoncie i ciekawostek z nim związanych.

Zachęcamy też do wsparcia dzieci gospodarzy zbierających na wakacje, które będą serwować na miejscu lemoniadę, kawę i ciastka. Będzie można też kupić pocztówki i magnesy z wizerunkiem domu podcieniowego.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Marynowy ul. Podcieniowa 19	24 czerwca dom otwarty w godz. 13.00 - 16.00 oprowadzanie - godz. 15.00 25 czerwca dom otwarty w godz. 10.00 - 15.00 oprowadzania godz. 10.00 i 14.00	Zofia Krupińska tel. 509 756 893

3. Dom podcieniowy - Mikoszewo

Dom podcieniowy - powstał około 1800 roku. Był częścią zagrody olęderskiej typu Langhof. O czasie powstania zabytku świadczą charakterystyczne dla tamtego okresu ażurowe, laubzekinowe zdobienia szczytów dachu, widoczne na historycznych fotografiach, „Loewenowskie” dekoracje stolarki okiennej oraz reliefy w obrębie opasek okiennych, a także gzymsów i fryzów podokapowych. Budynek po gruntownym remoncie. W przeprowadzonych pracach zastosowano wiele nowatorskich rozwiązań.

W sobotę dom będzie otwarty do zwiedzania w godzinach 12.00 - 19.00.

Dodatkowo w sobotę o godz. 12.30 oraz 15.30 gospodarze zapraszają dzieci w wieku od 4 lat na zajęcia ceramiczne. Starsze dzieci będą wykonywały domy żuławskie z odciskami traw, pazurków ptaszków, stempli. Jest opcja wykonania domku z kominem, tak aby można w nim było później zamontować np. małe kadzidełko. Młodsze dzieci będą rzeźbiły w bryle. Warsztaty poprowadzi „Jaskółka Mobilne Studio Kreatywne”. Koszt zajęć - 55 zł. Obowiązują zapisy. Grupy do 12 osób.

Ponadto w ogrodzie będą rozstawione sztalugi z teksturą i kartonem. Tuż obok nich znajdziecie również ołówki oraz węgiel do rysowania. Kto będzie miał ochotę, może urządzić sobie plener rysunkowy lub malarski i narysować lub namalować dom. Plener jest bezpłatny.

W niedzielę o godzinie 17.15 gospodarze zapraszają na wyjątkowe wydarzenie - kolację degustacyjną przygotowaną przez szefa kuchni Pawła Dołżonek, który przygotuje autorskie dania z regionalnych produktów. Pomiędzy posiłkami - oprowadzanie po domu. Wydarzenie jest płatne, a ilość uczestniczących ograniczona do 10 osób. Chęć udziału w kolacji należy zgłosić mailowo lub przez sms: kpielaszkiewicz@mica.com.pl lub 666 854 366.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Mikoszewo, ul. Gdańska 55	<p>24 czerwca</p> <p>zwiedzanie domu: 12.00 - 19.00 warsztaty godz. 12.30 i 15.30</p> <p>25 czerwca</p> <p>kolacja żuławska - godz. 17.15</p>	Katarzyna i Michał Pielaszkiewicz kpielaszkiewicz@mica.com.pl tel. 666 854 366

4. Dom podcieniowy - Miłocin

Dom podcieniowy wybudowany w 1731 roku. Na początku XIX wieku drewniane ściany domu zostały zastąpione murywanymi z cegły i otynkowanymi. W latach 2010-2011 budynek przeszedł gruntowny remont. W 2017 roku w pomieszczeniach zabytkowego domu przeprowadzono prace renowacyjne i remontowe, wykonano także prace związane z zagospodarowaniem i urządzeniem terenu. Oprowadzanie w określonych godzinach - przewodnikiem po domu będzie pan Arkadiusz Ciszewski, który odkryje dodatkowo tajemnice wsi Miłocin.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Miłocin 8	<p>25 czerwca</p> <p>godziny oprowadzania: 11.00, 13.00, 15.00, 17.00</p>	Żuławski Ośrodek Kultury i Sportu w Cedrach Wielkich

5. Dom podcieniowy - Trutnowy

Dom podcieniowy zbudowany w roku 1720. Budynek wyróżnia się wyjątkowo bogatym rysunkiem konstrukcji szkieletowej szczytów i piętra. Dom zachował pierwotny układ wnętrza z wysoką sienią otoczoną galerią komunikacyjną, czarną kuchnią i wielką izbą w skrzydle.

24 czerwca będzie miał miejsce VIII Jarmark Żuławski. W programie:

- zwiedzanie o godz. 10.00, 12.00, 14.00, 16.00
- warsztaty dla dzieci i dorosłych
- stoiska z rękodziełem, ceramiką, biżuterią, ekologiczną żywnością, żuławskimi miodami, książkami
- kawiarenka z żuławskimi daniami i domowymi słodkościami.

25 czerwca o godz. 12.00 i 14.00 tylko możliwość zwiedzania dla grup, które wcześniej zgłoszą się telefonicznie lub emailem.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Trutnowy ul. Podcieniowa 7	<p>24 czerwca Jarmark Żuławski zwiedzanie domu: godz. 10.00, 12.00, 14.00, 16.00</p> <p>25 czerwca zwiedzanie domu: 12.00 i 14.00 (tylko grupy na zgłoszenia)</p>	<p>Elżbieta Skirmuntt-Kufel prezes Stowarzyszenia „Żuławy Gdańskie” e.kufel@wp.pl tel. 693 701 681</p>

6. Dom podcieniowy Gospoda Mały Holender - Żelichowo

Dom podcieniowy Gospoda Mały Holender - gospoda mieści się w domu podcieniowym z XVIII w., przeniesionym z miejscowości Jelonki. W zabytkowym wnętrzu można spróbować wyjątkowych dań inspirowanych historią i lokalnymi produktami. W menu m.in. zupa klopsowa wg przepisu mennonickiej rodziny Andres - dawnych mieszkańców wsi oraz babka ziemniaczana z boczkiem, którą na Żuławy przynieśli powojenni osadnicy ze wschodu. Gospoda serwuje również regionalne sery i legendarny Machandel - wódkę jałowcówkę, dawniej produkowaną przez mennonicką rodzinę Stobbe, zamieszkującą Nowy Dwór Gdański. W sobotę, 24 czerwca o godzinie 11.00 - spotkanie pod podcieniem, oprowadzanie, opowieść o domu i degustacja serów.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Żelichowo 31A	<p>24 czerwca godz. 11.00</p>	<p>Marek i Jacek Opitz www.malyholender.pl</p>

7. Polskokatolicki Kościół pw. Dobrego Pasterza - Elbląg

Polskokatolicki Kościół pw. Dobrego Pasterza - dawny zbór mennonitów na elbląskiej Wyspie Spichrzów, przy ulicy Warszawskiej. Świątynia została wybudowana w 1890. O historii kościoła opowie ksiądz proboszcz Kazimierz Klaban.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Elbląg ul. Warszawska 9	25 czerwca od godz. 10:00 do godz. 15:00 z przerwą na mszę o godz.11:00	Ksiądz Kazimierz Klaban

8. Kościół pw. Matki Boskiej Różańcowej - Koźliny

Kościół pw. Matki Boskiej Różańcowej - to jedna z najbardziej interesujących świątyń na Żuławach. Wzniesiono ją w połowie XIV w. w stylu gotyckim. W kolejnych stuleciach świątynię przebudowano, nadając jej m.in. barokowego charakteru. Będąc w środku warto zwrócić uwagę na pochodzące w większości z II połowy XVIII wieku wyposażenie. Od drugiej połowy XVI wieku do 1945 roku kościół był świątynią ewangelicką.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Koźliny 53	25 czerwca godz. 12.30 - 15.00	Proboszcz Michał Ratajski tel. 602 557 865 parafia@parafiakozliny.pl

9. Kościół pw. Znalezienia Krzyża Świętego - Krzywe Koło

Kościół pw. Znalezienia Krzyża Świętego - zbudowany w XIV wieku i przebudowany w latach 1685-1686. W okresie reformacji kościół należał do ewangelików. W murach budynku znajdują się kamienne kule armatnie, pamiątka po bitwach ze Szwedami. W odległości ok. 100 m od kościoła zlokalizowany jest cmentarz ewangelicki, na którym zachowało się kilka zdobionych steli oraz dwie duże, XVII-wieczne płyty nagrobne.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Krzywe Koło 41	25 czerwca godz. 11.00 - 12.00	Proboszcz Michał Ratajski tel. 602 557 865 parafia@parafiakozliny.pl

10. Kościół św. Elżbiety - Lubieszewo

Kościół św. Elżbiety w Lubieszewie – powstał w połowie XIV wieku. Wybudowany w stylu gotyckim z cegły. Wieża kościoła murowana dołem, górą drewniana i kryta gontem została dobudowana w 1573 roku. Kościół był wiele razy remontowany po pożarach. Ołtarz główny z malowidłem patronki kościoła św. Elżbietą Węgierską pochodzi z 1707 roku.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Lubieszewo	25 czerwca po mszy św., tj. w godz. 12.00 - 13.00	Proboszcz Arkadiusz Dekański tel. 515 104 939

11. Kościół pw. św. Anny - Marynowy

Kościół pw. św. Anny - wybudowany w stylu gotyckim około 1320 roku. Wnętrze budowli jest niezwykle bogate i zaopatrzone w cenne zabytki, głównie pochodzące z okresu baroku. Na cmentarzu przykościelnym znajduje się kilka mennonickich nagrobków pokrytych ciekawą symboliką, żeliwne krzyże i cippus.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Marynowy ul. Podcieniowa 9	25 czerwca dostępność dla zwiedzających w godz. 13.00 - 19.00	Proboszcz Andrzej Wach tel. 604 932 452

12. Kościół Matki Boskiej Częstochowskiej - Palczewo

Kościół Matki Bożej Częstochowskiej - to jedyny drewniany kościół na Żuławach. Został zbudowany w 1712 roku dla zamieszkujących wieś ewangelików. Po II wojnie światowej znalazł się w rękach rzymokatolików. Wnętrze kościoła ma swój specyficzny urok. Jest bogato zdobione licznymi inskrypcjami i polichromiami. Barokowe wyposażenie pochodzi głównie z XVIII wieku.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Palczewo 42	25 czerwca po mszy św., tj. od godziny 10.30 do godziny 11.30	Proboszcz Roman Cielas tel. 721 611 242

13. Kościół pw. Świętego Jakuba - Tuja

Kościół pw. św. Jakuba - zlokalizowany w centrum wsi, został zbudowany w XIV wieku. Wyposażenie świątyni pochodzi głównie z XVIII wieku. Bogaty, ołtarz główny zawiera w centralnej części obraz z wizerunkiem św. Jakuba, a nieco wyżej - Koronacji Matki Bożej. Barokowe są również: prospekt organowy i feretron.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Tuja 19	25 czerwca godz. 13.00 - 17.00	Prezentuje Ewa Kropidłowska - dom naprzeciwko kościoła tel. 694 236 478 Ksiądz Andrzej Wach tel. 604 932 452

14. Kościół pw. św. Mikołaja - Żelichowo

Kościół pw. św. Mikołaja - to wzniesiona w II połowie XIV wieku świątynia, a następnie przebudowana w XVII wieku. Kościół w przeszłości użytkowany był zarówno przez katolików, jak i luteran. Dziś pełni natomiast funkcje cerkwi greckokatolickiej. We wnętrzu zachowało się barokowe wyposażenie pochodzące z poł. XVIII wieku, w tym niezwykle interesujące malowidło sufitowe.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Żelichowo	24 czerwca 10.00 - 18.00 25 czerwca 11.00 - 18.00	Ksiądz Paweł Potoczny

15. Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu

Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu. Wystawa "Żuławy – ziemia ujarzmiona. Między trzema gardzielami Wisły". Wystawa ma wprowadzić w specyfikę tego regionu, pokazać najważniejsze cechy specyficznego domu żuławskiego, ukazać kulturę materialną dawnych Żuław. W zaaranżowanym „domu” prezentowane są jego najważniejsze części (m.in. czarna kuchnia) oraz typowe wyposażenie.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Elbląg Bulwar Zygmunta Augusta 11	24 czerwca 25 czerwca godz. 11.00 - 17.30 kasa biletowa czynna do godz. 17.00	www.muzeum.elblag.pl

16. Muzeum Narodowe w Gdańsku / Oddział Etnografii w Gdańsku

Muzeum Narodowe w Gdańsku / Oddział Etnografii w Gdańsku - wystawa „Kultura ludowa Pomorza Gdańskiego” prezentuje tradycyjne formy gospodarki wiejskiej różnych grup etnicznych, zamieszkujących obszar Pomorza Gdańskiego: Kaszubów, Kociewiaków, Borowiaków, Powiślan, Żuławian. Zgromadzony na ekspozycji materiał umożliwi prześledzenie podstawowych zajęć wymienionych grup etnicznych, związanych z codzienną egzystencją, jakimi były rybołówstwo, uprawa ziemi, hodowla zwierząt oraz domowe przetwórstwo spożywcze. My zwracamy szczególną uwagę i zachęcamy do zwiedzenia tzw. Izby Żuławskiej.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Gdańsk ul. Cystersów 19	24 czerwca 25 czerwca godz. 10.00 - 17.00 kasa biletowa czynna w godz. otwarcia muzeum	www.mng.gda.pl

17. Ceramika z Kącika - Rękodzieło z Żuław

Urokliwa pracownia ceramiczna z widokiem na żuławskie pola mieści się w zabytkowym domu typu holenderskiego, w części, która niegdyś pełniła funkcję obory. Podczas warsztatów rękodzieła artystycznego, które odbywają się w Kąciku można nie tylko zrelaksować się i nauczyć różnych metod pracy z gliną, ale również zaczerpnąć oddechu w ogrodzie, który znajduje się przy pracowni.

W programie: zwiedzanie pracowni ceramicznej, kiermasz lokalnego rękodzieła z gminy Nowy Staw, pokaz toczenia na kole garncarskim, wypalanie ceramiki w technice raku, oprowadzanie po zagrodzie, ognisko.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Kącik 2	25 czerwca godz. 15.00 - 19.00	Magdalena Wenta-Schulz tel. 531 300 729 ceramikazkacika.pl

18. Muzeum Zalewu Wiślanego w Kątach Rybackich

Oddział Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku

Po sąsiedzku - położone tuż obok portu w Kątach Rybackich muzeum gromadzi zabytki związane z historią rybołówstwa i sztucnictwa na Zalewie Wiślanym. Wystawa, nieprzypadkowo mieszcząca się w dawnych warsztatach szkutniczych, prezentuje tradycyjne łodzie rybackie, w tym 10-metrowy barkas napędzany żaglem, narzędzia połowowe z końca XIX i początku XX w., a także zabytkowy warsztat szkutniczy rodziny Schmidtów z miejscowości Łaszka k. Sztutowa. Ekspozycję wzbogacają: wóz do transportu łodzi ratowniczej, narzędzia do połowów podlodowych, unikatowy bojer „Ludowy 8” oraz artystyczny akcent - niezwykła rzeźba „Łódź” autorstwa Dominika Kotarby, wykonana z kilkudziesięciu tysięcy patyków wyrzuconych przez morze.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Kąty Rybackie ul. Rybacka 64	<p>24 czerwca 25 czerwca</p> <p>godz. 10.00 - 17.00 kasa biletowa czynna do godz. 16.30</p>	nmm.pl/muzeum-zalewu-wislanego

19. Skansen maszyn rolniczych w Mokrym Dworze

Skansen maszyn rolniczych w Mokrym Dworze - maszyny zebrane z terenu Żuław. Do najcenniejszych należy m.in. snopowiązałka McCormick i żniwiarka Deering.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Mokry Dwór	<p>24 czerwca 25 czerwca</p> <p>skansen otwarty przez cały dzień</p>	Wiesław Zbroiński Stowarzyszenie Sołtysów Gminy Pruszcz Gdański tel. 508 600 385

20. Muzeum Żuławskie w Nowym Dworze Gdańskim

Trzy sale ekspozycyjne, a w nich wystawy stałe m.in. „Stolica Żuław - Nowy Dwór Gdański”, „Na polskim polderze. Z dziejów mennonitów – niderlandzkiej mniejszości religijnej”, „Nowy początek 1945”, „Strych osobliwości”.

Dodatkowo, w niedzielę, 25 czerwca odbędzie się oprowadzanie po muzeum oraz spacer po Nowym Dworze Gdańskim z Łukaszem Kępskim, historykiem i przewodnikiem po Żuławach. Zgłoszenia przyjmujemy w Żuławskim Parku Historycznym pod numerem tel. 55 247 57 33. Ilość miejsc jest ograniczona.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Żuławski Park Historyczny Nowy Dwór Gdański ul. Kopernika 17	<p>24 czerwca 25 czerwca</p> <p>godz. otwarcia muzeum i kasy biletowej 11.00 - 15.00</p> <p>25 czerwca</p> <p>oprowadzanie po muzeum i spacer po mieście - godz. 11.00 - 14.00</p>	<p>www.zph.org.pl www.klubnowodworski.pl tel. 55 2475733 biuro@zph.org.pl</p>

21. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Nowy Dwór Gdański

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Nowy Dwór Gdański posiada największy zbiór wydawnictw o Żuławach po 1945 roku, dostępnych w czytelni czynnej w godzinach 9.00 - 15.00.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Nowy Dwór Gdański ul. Sikorskiego 23	24 czerwca godz. 9.00 - 15.00	www.bpndg.org

22. Żuławski Ośrodek Kultury w Nowym Dworze Gdańskim

Żuławski Ośrodek Kultury - zbudowany w latach 1935-1937 jako kompleks kulturalno-rozrywkowy (Volksgemeinschaftshaus), obejmujący salę kinowo-teatralną, restaurację i salę bankietową. 19 lutego 1950 roku w budynku otwarto pierwszy w wyzwolonej Polsce Dom Kultury, początkowo prowadzony przez Departament Ruchu Amatorskiego Ministerstwa Kultury.

Zwiedzanie w sobotę tylko na wcześniejsze zgłoszenia (limit osób - 12; potrzeba wcześniejszego pobrania bezpłatnych biletów wstępu). Opoprowadza Piotr Opitz, a w programie - wszystkie tajemnice ŻOKu: strych, kabina operatora kina, ciemnia fotograficzna, scena teatralna.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Nowy Dwór Gdański ul. Sikorskiego 21	24 czerwca godz. 11.00	nieodpłatne wejściówki na zwiedzanie do wcześniejszego do odbioru w kasie ŻOKu tel. 55 247 22 30 www.zok-ndg.pl

23. Galeria Żuławska w Nowym Stawie

Galeria Żuławska w kościele ewangelickim z 1804 roku z wieżą nazywaną popularnie „ołówkiem”. Pod szklaną posadzką „ołówka” wyeksponowano sklepienia piwnic dawnego, średniowiecznego ratusza, na którego fundamentach stanęła w początkach XIX w. świątynia.

W sobotę i niedzielę w określonych godzinach - oprowadzanie po obiekcie, przybliżenie jego historii przez przewodniczkę. Wstęp wolny.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Nowy Staw Galeria Żuławska	24 czerwca 25 czerwca godz. 10.00 - 18.00	Anna Uzdowska tel. 668 508 563 Urząd Miasta, Wydział promocji tel. 55 271 51 10 / 00 wewn. 31 promocja@nowystaw.pl

24. Altana Parkowa w Oleśnie

Altana parkowa - zabytkowa altana w stylu biedermajerskim w zachowanym fragmencie kompleksu parkowego. Altana dostępna będzie w godzinach i w ramach atrakcji Stodolarni Oleśno.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Oleśno	24 czerwca	Stefan Dąbrowski tel. 603 762 941

25. Stodolarnia w Oleśnie

Stodolarnia w Oleśnie - w miejscu dawnej stodoły mieści się obecnie społeczne muzeum, w którym znajduje się wiele przedmiotów z pobliskich gospodarstw stanowiących już wartość muzealną. Tu też znajduje się scena, na której odbywają się koncerty i występy młodzieżowych grup teatralnych. Na antresoli znajduje się stare umeblowanie złożone z łóżek, szaf i komód, gdzie chętni turyści lub uczestnicy przeróżnych warsztatów artystycznych mogą przenocować. Dla dzieci, młodzieży i dorosłych odbywają się też zajęcia: ceramiczne, malarskie, tkackie, przędzalnicze, kowalskie, kulinarne i śpiewacze. Przyjezdni turyści mogą też skorzystać z przygotowanych przez mieszkańców dwóch tras questingowych (diennej i nocnej).

Stodolarnia będzie czynna dla zwiedzających w sobotę w godzinach 13.30 - 16.30. Na zwiedzających będzie czekał lokalny przewodnik, który opowie o zgromadzonych przedmiotach oraz o życiu na Małych Żuławach w dawnych czasach.

O godzinie 18.00 rozpoczyna się XI Noc Świętojańska w Oleśnie. Miejsce spotkania to usytuowany w odległości 50 m od Stodolarni fragment zabytkowego kompleksu parkowego ze starodrzewiem. Noc trwa do białego rana. Organizowane są w tym czasie, różne atrakcje: konkursy o średniowiecznym charakterze, rzucanie podkowami, szukanie kwiatu paproci, puszczanie wianków na wodę, wybór Miss Wianka, zabawy taneczne i występy lokalnych piewców.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Oleśno 37	24 czerwca godz. 13.30 - 16.30 zwiedzanie Stodolarni od godz. 18.00 - Noc Świętojańska	Marlena Szwemińska, Prezes Stowarzyszenia Mieszkańców Wsi "Oleśno - wieś z pomysłem" tel. 509 701 733

26. Izba Historii i Tradycji Gminy Ostaszewo w dawnej szkole w Ostaszewie

Izba Historii i Tradycji Gminy Ostaszewo w dawnej szkole (wejście do budynku - przez bramę szkolną) - Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Ostaszewo „Nowa Gmina”, Zespół Szkół w Ostaszewie oraz Gmina Ostaszewo podjęły się wiosną 2013 roku utworzenia w wyremontowanych salach budynku starej szkoły w Ostaszewie Izby Historii i Tradycji Gminy Ostaszewo. Obecnie Izba opiekuje się szkołą.

Oprowadzanie po Izbie - 25 czerwca od godziny 13.00 do 16.00. Do zobaczenia są trzy sale:

- eksponaty dawne (meble, naczynia, niewielkie urządzenia rolnicze i inne),
- eksponaty z czasów PRL- u (m.in. pieniądze, telewizory, maszyny do szycia, pralki, radia),
- zdjęcia, mapy, książki, dokumenty (albumy wykonane przez dzieci, książki związane z okolicą i regionem, zdjęcia mieszkańców Ostaszewa i najbliższej okolicy, mapy, dokumenty mieszkańców Ostaszewa).

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Ostaszewo ul. Kościuszki 20 (budynek obok nowej szkoły)	25 czerwca godz. 13.00 - 16.00	Izabela Gutowska tel. 603 599 472 tel. 55 247 13 18 izabela.sgg@op.pl

27. Izba Regionalna „Ceglana Zagroda” w Powalinie

Izba Regionalna „Ceglana Zagroda” znajduje się w byłym poniemieckim domostwie zbudowanym w 1932 roku. Wewnątrz znajdują się dwa pomieszczenia pełniące rolę wystawowo-ekspozycyjną i trzeci lokal pełniący funkcję dydaktyczno-warsztatową. Jedno z pomieszczeń poświęcone jest rodzinie współczesnych właścicieli z obojga stron, przybyłych na Ziemię Odzyskane w 1946 i 1947 roku z Lubelszczyzny i Warmii. Można tam zobaczyć np. 100-letnią chustę babci, skrzynię posagową, kredens kuchenny, toaletkę, szafkę i krosno z rodzinnej wioski matki właścicielki czy wytwory ludowe m.in. pisanki oraz wieniec dożynkowy. Drugi pokój nawiązuje do właścicieli mieszkających do 1945 r. W izbie znajdują się między innymi szafa, toaletka, maszyna do szycia, które były własnością poprzednich gospodarzy. Na uwagę zasługuje również zbiór butelek z fabryki Stobbe z Nowego Dworu Gd., porcelana użytkowa i dekoracyjna oraz inne elementy wystroju wnętrz, które warto obejrzeć. W czwartym pomieszczeniu można obejrzeć pamiątki z okresu socjalizmu.

W sobotę podczas Dni Otwartych obecni właściciele opowiedzą o historii swoich rodzin przybyłych na Żuławy po II wojnie światowej. Pokażą też wiele pamiątek zachowanych po przodkach i nie tylko. Program spotkania:

- godz. 11.00 - 13.00 - warsztaty artystyczne „Czary-mary” / mgr Elżbieta Wnęk-Cieszkowska, absolwentka ASP Gdańsk
- godz. 14.00 - 16.00 - pokaz szydełkowania - mgr Teresa Jabłonka / nauczyciel SP 1 Nowy Dwór Gd.
- wystawa prac dziecięcych „Dziecko w krośnie, tka radośnie”
- nieodpłatnie ciasto drożdżowe, kawa, herbata, kiełbaski
- możliwość zakupu wyrobów rękodzieła - zawieszki z żywicy, wyroby szydełkowe, mydełka, itp.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Powalina 13	24 czerwca godz. 10.00 - 18.00	Lilla, Wiesław i Emil Koller ceglanazagroda.pl tel. 661 403 878

28. Mennonickie Inspiracje we Władysławowie

„Mennonickie Inspiracje” to miejsce, gdzie animatorzy rekreacji i czasu wolnego poprzez zabawę i odtwórstwo historyczne wprowadzą w przeszłość oraz teraźniejszość Żuław Elbląskich i mennonitów. Siedlisko znajduje się w dawnym Ellerwald Trift 2 – obecnie Władysławowie 2/1, w sąsiedztwie Folwarku Żuławskiego.

Warsztaty w ogrodzie z animatorami w mennonickich strojach (koszt – 30 zł):

- opowieści o historii i życiu mennonitów na Żuławach Elbląskich - Ellerwald
- tradycyjne prace gospodarskie w zagrodzie żuławskiej - dojenie krowy, ubijanie masła (godz. 12:00, 14:00 i 16:00), pranie na tarze, noszenie wiader z wodą przy pomocy nosideł i inne,
- miejsce kreatywności artystycznej (słomki konstrukcyjne, papieroplastyka - wiatraki, domki żuławskie)
- poczęstunek: wiejski placek i rogaliki z kawą, herbatą

Oraz dodatkowo:

- spacer i prezentacja cmentarza mennonickiego we Władysławowie
- kramik żuławski – możliwość zakupu przetworów z owoców z lokalnych zagród
- „Look like Mennonite” -niezapomniane zdjęcia w strojach mennonickich i z rekwizytami z dawnych Żuław
- ognisko i grill do dyspozycji odwiedzających (trzeba mieć własny pakiet ogniskowy)

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Władysławowo 2 (tuż obok Folwarku Żuławskiego)	25 czerwca godz. 11.00 - 17.00	Elżbieta Mieczkowska tel. 505 135 081 Zapraszają: Animatorki: Ela Mieczkowska i Martyna Mieczkowska Przewodniczka turystyczna: Benita Kończak Kontakt: 507 249 163

29. Wrota na Tudze - Chełmek

Wrota na Tudze znajdują się w ujściowym odcinku rzeki Tugi do Szkarpawy, niedaleko miejscowości Chełmek, na terenie gminy Stegna. Wrota chronią przed powodzią, pochodzącą od wezbrań sztormowych z Zalewu Wiślanego, mieszkańców Nowego Dworu Gdańskiego oraz terenów położonych między miastem a wrotami. To ponad 18 tysięcy osób zamieszkujących na obszarze 100 km². Jest to jedyny obiekt na naszej liście, który nie jest zabytkiem, ponieważ jego budowa zakończyła się w roku 2022. Jednak temat zabezpieczeń powodziowych jest tematem priorytetowym dla Żuław od wielu, wielu lat, zatem chętni obejrzenia z bliska najnowszej budowli na Tudze i posłuchania o historii ochrony przed zalaniem naszego regionu, będą mieli taką okazję podczas Dni Otwartych Zabytków Żuławskich.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Chełmek Wrota na Tudze	25 czerwca wejście o godz. 12.00	Sławomir Szymański Tel. 512 337 697 udostępnienie dzięki RZGW w Gdańsku i Zarządowi Zlewni w Elblągu

30. Przepompownia w Chłodniewie

Przepompownia - stacja pomp zbudowana w roku 1930 i od tego czasu obsługująca 22 tysiące ha ziemi, zapewniając godne warunki pracy żuławskim gospodarzom.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Chłodniewo	25 czerwca wejście o godz. 11.00	Sławomir Szymański tel. 512 337 697 udostępnienie dzięki RZGW w Gdańsku i Zarządowi Zlewni w Elblągu

31. Śluza i dawna twierdza Gdańska Głowa (Danziger Kopf)

Śluza i dawna twierdza Gdańska Głowa (Danziger Kopf) - znajdujące się na obszarze Żuław Wiślanych (Drewnica). Śluza Gdańska Głowa umożliwia żeglugę między Wisłą a Szkarpawą, chroniąc Żuławy przed zalaniem. Zwiedzanie z przewodnikiem.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Gdańska Głowa	24 czerwca 25 czerwca godz. 12.00, do godz. 13.00 - 13.30	oprowadza Tomasz Sosnowski tel. 501 333 006 udostępnienie dzięki RZGW w Gdańsku

32. Ruiny śluzy w Marzęcinie

Ruiny śluzy w Marzęcinie - w północnej części miejscowości można podziwiać pozostałości po dawnej śluzie. Zbudowana w 1884 roku, by chronić wieś i zlewnię Kanału Panieńskiego przed wahaniami wody w Zalewie Wiślanym. Po osuszeniu w 1942 r. dużego fragmentu zalewu, śluza znalazła się na łądzie z dala od brzegów zbiornika. Do dziś zachowała się oryginalna tablica z datą 1884 i nazwiskami osób sprawujących nadzór nad działaniem śluzy oraz elementy, dzięki którym niegdyś sprawnie spełniała swoje zadanie. W ostatnich latach zabytek przeszedł renowację.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Marzęcino ul. Graniczna	<div style="display: flex; gap: 10px;"> <div style="background-color: #800000; color: white; padding: 2px 5px; border-radius: 10px;">24 czerwca</div> <div style="background-color: #800000; color: white; padding: 2px 5px; border-radius: 10px;">25 czerwca</div> </div> obiekt otwarty; bez ograniczeń w zakresie zwiedzania	Gmina Nowy Dwór Gdański

33. Przepompownia w Osłonce

Przepompownia w Osłonce - Znajdująca się u ujścia Szkarpawy i Kanału Panieńskiego przepompownia wybudowana została w latach 1939-1942. Osusza dawne 32 poldery leżące na wschód od Tugi. Praca pomp umożliwiła obniżenie poziomu wód o ponad 2 metry i osuszenie tzw. Zakątka Stobieckiego.

Przepompownia jest napędzana dwoma silnikami elektrycznymi, a na zapasie jest silnik spalinowy.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Osłonka	<div style="background-color: #800000; color: white; padding: 2px 5px; border-radius: 10px;">24 czerwca</div> wejście o godz. 11.00 i o 12.00	Sławomir Szymański tel. 512 337 697 udostępnienie dzięki RZGW w Gdańsku i Zarządowi Zlewni w Elblągu

34. Przepompownia parowa w Różanach

Przepompownia parowa - zbudowana w 1911 roku usytuowana jest we wschodniej części wsi nad Tiną Dolną. To jedyny taki obiekt zachowany na Żuławach. W przepompowni zachował się silnik parowy wyprodukowany w elbląskiej firmie KOMNICK. Orowadzanie przez przewodnika PPTK Elbląg.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Różany	<div style="background-color: #800000; color: white; padding: 2px 5px; border-radius: 10px;">25 czerwca</div> godz. 10.00 - 14.00	Udostępnia Leszek Marcinkowski, tel. 690 363 685 (przewodnik turystyczny PPTK) dzięki Zarządowi Zlewni w Elblągu

35. Cmentarz mennonicki w Markusach

Cmentarz mennonicki w Markusach jest jednym z większych pod względem powierzchni cmentarzy mennonickich na Żuławach Wiślanych. Na cmentarzu zachowały się liczne tumby nagrobkowe, bogate w dekorację oraz treści epigraficzne. Jest ich kilkadziesiąt. Najcenniejszy zbiór nagrobków obejmuje nagrobki typu cippus z nadbudową w postaci czworościennej, zwężającego się ku górze obelisku oraz dwóch stel. Cały ten zbiór nagrobków, ustawiony w jednej linii, związany jest ze znaną rodziną mennonicką Klaasen.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Markusy	<p>24 czerwca 25 czerwca dostępny</p> <p>24 czerwca oprowadzanie z przewodnikiem w godz. 12.00 - 13.00</p>	Prezentuje Grażyna Chrostek Żugaj tel. 552 317 220

36. Cmentarz mennonicki w Stogach Malborskich

Cmentarz mennonicki w Stogach Malborskich - oprowadzanie przez przewodnika PPTK po jednym z najpiękniejszych cmentarzy mennonickich na Żuławach, w którym na powierzchni 2,6 ha zachowało się 260 obramowań grobów pojedynczych, podwójnych oraz dziecięcych, a także 78 stel charakterystycznych dla kultury mennonickiej oraz innych w formie krzyży, tablic i tumb.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Stogi	<p>24 czerwca godz. 11.00 - 13.00</p>	Bogdan Mąder prezes PTTK Malbork tel. 603 762 922

37. Lapidarium kamieni nagrobnych „Cmentarz 11 wsi” w Żelichowie

Największy zbiór polnych kamieni nagrobnych z kilkoma stelami menonitów i płytą nagrobną rodziny Martens. W sobotę - historię Cmentarza 11 Wsi opowie i oprowadzi Marek Opitz.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Żelichowo	<p>24 czerwca 25 czerwca obiekt otwarty; bez ograniczeń w zakresie zwiedzania; dodatkowo: sobota godz. 12.00 oprowadzanie po cmentarzu</p>	Filia Muzeum Żuławskiego www.zph.org.pl

38. Kaplica grobowa na terenie dawnego cmentarza ewangelickiego w Żuławkach

Kaplica została zbudowana w drugiej połowie XIX wieku i służyła zamieszkującym wieś ewangelikom. W tym miejscu można również obejrzeć pozostałości dawnego cmentarza ewangelickiego, m.in. dobrze zachowaną płytę nagrobną poświęconą Otto Sasssowi oraz jego ojcu Johannowi oraz kryptę, w której znajdują się dwie bogato zdobione neobarokowe trumny pochodzące z końca XIX, lub z początku XX wieku. Oprowadzanie - kaplica i cmentarz - Radosław Kubus.

Adres	Termin i godziny	Informacje / kontakt
Żuławki	<p>24 czerwca 25 czerwca godz. 11.00 - 14.00</p>	Patryk Boguszewski Inspektor ds. inwestycji i infrastruktury Urząd Gminy w Stegnie tel. 55 247 81 71 wew. 30 kom. 530 829 084